

man taler om, hvilke Klasser der kan komme frem, skal man nævne dem, der ere tilstede, og som grave Klostet ved et slet Exempel. Naar der er Tale om, at de Alle skulle bringe et Lavmaal af Kundskaber med sig, saa er det urigtigt at sige: Jeg har Mistanke om, at Børnene i den Sytte ikke lære tilstrækkelig, og derfor skulle de komme op og afhøres. Nei, naar det skal være Alvor med Sagen, saa skulle de Alle komme op og afhøres, baade fra det ene og det andet Sted. Saaledes bør det være. Naar vi række en saadan Saand, at det er aabenbart, at vi Alle staa i en Linie, den Ene ved Siden af den Anden, saa skulle vi ogsaa Alle møde paa Skolebænken en Gang om Aaret og vise, om vi have lært Noget i det foregaaende Aar. Der skal ikke være nogen Forskjel paa dem, der gaa i den ene eller den anden Skole eller nyde Undervisning hjemme, men den almindelige Pligt hyder, at Alle skulle afhøres. Der skal ikke være den vilkaarlige Forskjel, at de Bureautratiste sige: Nei, Eder kjende vi saa godt og vide, at Gærs Børn kunne Noget, men vi have Formodning om, at disse Børn derhenne ikke kunne Noget og derfor skulle de examineres af os, som vide, at vi kunne Noget. Det ærede Medlem for Thisted Amts 4de Valgkreds (Schjöring) omtalte et Bæk, som ogsaa rigtig godt vidner om det Bureautratiste. Det falbt mig ogsaa ind, den Gang jeg saae denne mærkværdige Lov, at der er en Skolelov, som slet ikke siger Noget om, hvad der skal læres i disse Skoler, men overlader det til det Kontor, som sidder og uddeler portionsvis til hele Landet baade Skolelærere og Regler for, hvad de skulle gjøre, og nu komme disse 8 nye Skolepashaer, vil jeg salue dem, til med deres Festschaler og reise omkring for at paase Oplyselsen af dette Reskript, denne Kundgjørelse, som vi faae i Lovtidenden, og som kan ses der, hvor intet Menneffe ser den. Der skulle vi se, hvad der skal læres i disse saakaldte Statskoler, det forbeholde vi os. Nei, det er saa bureautratist, som det vel kan være. Ved denne Leilighed maa det være mig tilladt at indskyde en Bemærkning under en tidligere Minister, med hvem jeg i det Mindste kunde tale noget mere fortlørligt end med den nuværende. (Munterhed). Ja, den ærede Minister har talt om det personlige Indtryk, han fik f. Ex. af det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Solstein-Ledreborg), altsaa kan jeg vel ogsaa tale om et personligt Indtryk. Under en tidligere Minister tillod jeg mig at gaa op i Ministeriet og bede det Kontor, som havde med Undervisningsvæsenet at skaffe, om det ikke, da der aarlig gennem Rigsdagen ydes Midler til disse Folkehøjskoler, og da det i Følge den Ordning, man har, er Tilfældet, at vedkommende Skoledirektør skal føre Tilsyn med de Højskoler, der nyde Understøttelse af Staten, vilde give os Oplysninger

meddelte gennem Ministeriet hvert Aar, for at vi kunde se, hvorledes Folkehøjskolesagen fremmes, hvormange Folkehøjskoler der er i Landet, hvorfra de Menneffe komme, som søge dem, og i hvilken Alder de komme der, for at vi deraf kunde danne os en Forestilling om, om der ikke fra vor Side kunde, uden at forstyrre deres frie Væxt, bygges Noget paa denne Grundvold. Men disse Ministerier tie bombstille. Jeg vil ogsaa ved denne Leilighed fremhæve — den ærede Formand tillader mig det nok — at Flakkebjerg Anstalt giver os en Meddelelse, og Hindsholm giver os ligeledes en saadan, men der er et høitilfældt Sted, hvis Meddelelser aldrig naae ned til os Smaafolk, og det er Universitetet, det er indhyllt i en Nøg, som er utilgængelig for os. Det jeg siger dette om Universitetet, falder det mig i Øvrigt ind, hvad et vittigt Hoved engang sagde, da der var Tale om, at Hamborg skulde have et Universitet, skjøndt det hidtil havde levet og eksisteret uden et saadant. Jeg roser ikke Hamborg, men det vittige Hoved sagde da: Hvad behager, ville I have et Universitet, vide I da ikke, at et Universitet udbreder Mørke omkring sig i saa og saa mange Miles Omkreds. Jeg nævner dette blot som et Ord, der er sagt, og denne Ytring vil leve længere end de nuværende Universiteter. Dette med Hensyn til Lærefagene. Nu komme vi til at tale om det Spørgsmaal, der er fremsat om Religionsundervisningen i Skolerne, og saa er der tillige sagt, som den ærede Minister antydede, at dette Moralske synes Folk ikke meget godt om, thi det berører jo Troens sandhed. Man kan aldrig tale om det Kritiske og Kerkelige, uden at det vrimler med fremmede Ord, f. Ex. det Dogmatiske, det Konfessionelle, man kunde velte en hel Del fremmede Ord af sig i den Anledning. Det var altsaa Troens undervisningen, der skulde meddeles, og det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds mente, at den skulde være aldeles udelukket af Statskolen. Jeg siger: Naar blot Skolen i Danmark — jeg kommer siden til Navnet — selve denne Skole, der skal være aaben for Alle og Enhver, bliver frifunden for Geistlighedens videre Tiltale, naar der blot aldrig mer maa stille sig en Præstkrave indenfor Skolen, som har Nødvend af sige, og ingen Provst har med Udnavnelsen af Lærere at gjøre — jeg skal nu komme til nogle mærkelige Exempler i denne Sag — og naturligvis heller ingen Bisp har med at udnevne disse Folk, der indstilles af Kommunerne — naar dette aldeles affaffes, — saa mener jeg, at det vilde være Synd imod en Lærer, naar han kan vinde sine Lærlinges Hjærter, at forbyde ham at give Undervisning ogsaa med Hensyn til Troen. Thi hvorledes vilde det ikke f. Ex. stille sig efter det Standpunkt, hvorpaa det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds staaer? Han sagde, at Statskolen ikke maatte gjøre Frikskolen Uret, men han